

שלב ב': הוופד נגד הצבא

למחרת הודיע נגבי: הוקם בית-דין צבאי מיוחד אשר לפניו יובאו 567 העצורים באשר מת חתירה נגד בטחון המדינה וקשירת קשר להפוך את המשטר. העונש הצפוי: מוות.

פרחים בלתי-אחראים

יחד עם זאת שלח נגבי איגרת למוסטפא אל-נחאס: יש להניח כי פעולה זו לא היתה התפרצות מקרית. מאחוריה עמדה, לדעתו מפלגת אל-וופד. אם היא אינה רוצה שניקטו בצעדים נגדה, עליה לחדול מהתנגדותה למשטר החדש.

לציבור הודיע נגבי: "זוהי פעולת גייס חמשי הרוצה להפיל את המשטר. אנו לא נסכול שום התערבות כזו; ננקוט נגדה באמצעים החמורים ביותר." כעבור כמה שעות נתפרסמה הודעה שנייה: עבדו עשאי, ראש סניף הוופד בכפר אל-דוואר נצצר, יובא למשפט באשמת השתתפות בהתפרצות, הסתת ה"פועלים להתקיף את השוטרים."

מיד פירסם הוופד הכתשה: אין לו כל קשר עם מאורעות כפר אל-דוואר. זהו מעשה של פרנחחים בלתי-אחראים. הוופד מעריך מאד את המשטר החדש. הוא מבקש להודיע כי הנו תומכו הנלהב של מוחמד נגבי.

אולם אין הכוונה זו משנה את העובדה העיקרית של החיים הציבוריים במצרים כיום: מטרתו הראשונה של מוחמד נגבי היא לרכוש את אמוןם של מיליוני הפועלים והפלאחים היפשוטים המצריים. ואמון זה היה נתון, עד עתה, למוסטפא אל-נחאס ומפלגת אל-וופד: כל הרוצה לרכוש אמון זה פוגע במישרין במפלגה החזקה ביותר במצרים.

מאורעות כפר אל-דוואר היו נסיגה הראשון של נגבי בדיכוי מהומות. אמנם לא היו אלה מהומות בקנה-מידה רומה למהומות השבת הישחורה בקהיר אך פעולת הצבא הספיקה לתת לוופד קליף חזק: בד בבד עם הכחשתו הרשית שהוא אינו רוצה בשינוי המשטר, העמיד הוופד את פעולת הצבא כדוגמה למה שמצפה לעם מצרי. "הקצינים הצעירים, שאין להם שום מסורת בשלטון."

נגיב היודע כי אין הוא עדיין יכול להתמודד בגלוי עם הוופד, החליט להמתין ולגבש את מעמדו בקרב ההמונים. יחד עם ההודעה על פסק-דין המחמיר שהוצא נגד מנהיגי מאורעות כפר אל-דוואר נתפרסמה הודעה לבקלי מפי עלי מיסר ומפעלים גדולים אחרים שנתכנסו במשרדו: "הצבא אינו כאן לשרת אותכם נגד הפועלים. הוא לא יתערב כדי לשמור על האינטרסים שלכם — עליכם לדאוג לכך כי פועליכם יהיו מרוצים ויקבלו את המגיע להם. לשם כך עשה הצבא את אשר עשה — כדי שהאיש הפשוט יתדול להיות נושא ניצול וגזל."

הודעת נגבי הדהימה את התעשיינים — ביחוד כשלפניה הודיע הצבא שיקח מכל בעל קרקעות את אדמותיו, מעל לגבול מסויים, לחלוקה בין הפלאחים; מיד צצו שמועות כי הפיכת הצבא היא הפיכה קומוניסטית. הכחשתו של נגבי לא איתרה לבוא: "אין לנו כל קשר עם הקומוניזם. להיפך — אנו מנוגדים לו לחלוטין." לא זו בלבד, כי אם הצבא מנוגד לכל המפלגות, אסר על קציניו וחיליו להשתתף אליהן. "מספיק להם שטח פעולתם בצבא," הכריז נגבי. "הוא יותר חשוב ויותר רחב ממפלגה פוליטית."

הפעולה הראשונה נגד המשטר החדש חוסה. לה. במהירות הקים הצבא גדרות תיל, ריכז בתוכו את כל מי שמצא במקום ההתקפה.

"אל תירו כנו! אל תירו!" ואילו מישהו אף מצא קור-הרוח לצעוק: "יחי הצבא האציל! יחי נגיב הגיבור!"

המתה. ככל הפגנה במצרים החלה התפרצות הפועלים בכפר אל-דוואר בצוויחת סיסמות מלהיבות. פועל זה, שהונף על כתפי חבריו, מסית נגד המשטר השומדת על הפועלים.

התקפה. השוטרים הותקפו תחילה כתוצאה של תיגרה קלה למדי, כששני הצדדים משתמשים במוטות ואבנים. משהרצינה ההתקפה הוזעקה תגבורת של צבא משריין מאלכסנדריה.

בכפר אל-דוואר סערו הרוחות. זה קרוב לשבוע שהפועלים היו בשביחה ומפעלי ה"אריגה הענקיים (רכוש בנק מיסר הפרטי) היו שרויים בדממה, תחת משמרות שוטרים מזוריינים. בכפר — שהפך למעשה עיירה גדולה מאז הקימה שם חברת מיסר את מפעלי הענק שלה. בנתה שיכונים ל-20,000 פועליה ופ"קידיה — הילכה שמועה כי העבודה עמדה להתחדש אותו בוקר.

השביחה לא באה בעקבות מאורע חשוב, כי אם להגשים את תביעת הפועלים להטבה מסויימת בתנאי העבודה; לכן האמינו רבים כי אי-ההבנה בין הפועלים והמעבידים סולקה באמת. בכל זאת, בהגיעם לשערי המפעל, מצאו אותם נעולים והכניסה חסומה על-ידי השוטרים. הפועלים התקבצו בקבוצות, הת"ו וכתו, צעקו, התלוצצו. אולם משעברו שעות אחדות ושערי המפעל נשארו נעולים, החל הלך הרוחות מתחמם.

בציבור הסואן החלו מתנשאים פה ושם קולות, נשמעו גאומים וסיסמות. היו אלה לרוב סתם פועלים שדיברו כאשר עלה על לבם — אולם היו ביניהם גם עסקנים מפלגתיים ידועים. בעיקר בלטו אנשי הוופד.

"לשרוף! לשרוף!"

"חסל סדר הביי והבאשא," הם קראו. "מעשה לא הם יתנו את ההרואות — העם יפעל בעצמו. אם אינם רוצים לתת לנו להכנס לעבודה — נכנס בעצמנו!" כמה מן המתוריינים יותר ניסו להתערב: "אמנם חוסל סדר ביי ובאשא," התחכחו, "אבל עלינו לשמור פכל את על הסדר. המשטר החדש יבטיח כי נקבל את המגיע לנו."

"אל תעזו לעשות כל דבר," הזהירו השוטרים. "זכרו כי הצבא עומד לצדנו."

התערבות השוטרים הרגיוה, כנראה, את הנאספים. "אם הצבא יתערב נגדנו," אמרו, "סימן שהוא לא צבא העם. זוהי סתם מהפכה של הבאשאים ובעלי ההון."

מאישם נזרקה סיסמה היסטורית: "בוז לצבא מדכא העמלים! יחי החופש!" וכהרף עין הפך ההמון ההומה למתנה שהסתער על השוטרים השומרים על השערים. אבנים, מקלות, מוטות ואקדחים הופיעו בידי הפועלים; השוטרים השיבו באש רובים.

בינתיים התפרצה קבוצה שנייה אל אחד מבנייני המפעלים. "אם לא נותנים לנו לעבוד — לא יהיה להם מפעל. לשרוף! לשרוף!" הם צעקו. כעבור כמה דקות התאבכו תימרות עשן סמיך מאחד הבניינים הלכונים — מחסן כותנה יבשה, מוכנה לאריגה.

"אל תירו כנו!"

פתאום נשמעה צעקה: "הצבא מגיע! טני קים! תותחים! הם ישתו אותנו!" מרחוק הגיעו הדי שרשרות הסנקים שהתקרבו ב"כביש הופת, לפניהם עמדו חיילים חמושים וחסורים במדי קרב שהזועקו מקטרקטין מוטס דוואר (40 ק"מ) הם עשו — על ציודם ושר"ינם — ברכבת מיוחדת.

מבלי לטרוח לשאול שאלות או לתת כל התראות, פתחו החיילים באש. המטח הראשון הספיק: מבעד לעשן נראו מאות פועלים שוכבים על האדמה, בחצר הגדולה של המפעל. מעיהם עלתה צעקת כניעה אומללה:

מצרים

פארוק היה נבל די גדול

אם להאמין לעורכי העיתונים המצריים, מעולם לא היתה להם הרגשה כה טובה כזו כה הם שרויים עתה. סוף סוף הם יכולים לכתוב את האמת על פארוק, סוף סוף הותר הרסן מעטי-הזעם שלהם. משך השבועות ש"עברו מאז הודח פארוק, לא הופיע גליון אחד של עיתון מצרי בו לא תפס פארוק "המלך הקודם" את מחצית המקום. גיבור המחצית השנייה: מוחמד נגבי, מעשיה, תולדותיה, וכו'.

המשותף לכל כותבי המאמרים על פארוק הוא הכעת הבו והגנאי, התיאור המגלה את פארוק כמושחת ופושע, אדם רקוב, רודף תענוגות וחסר כל רגש של כבוד. כל עיתונאי גם מסביר מדוע לא כתב את דבריו לפני כן: בין יתר פשעיו של המלך הקודם, הוא לקח גם ביחס בלתי-דימוקרטי לחלוטין, דיכא את העיתונות, נלחם בחופש הדיבור והאינפור-

במרחב

הערבי כולו ולקח שוחד מהיהודים.

"היה יאה לאותו ערבי מעזה," העיר אחר טאעה, לזכור כי עברו ועבור רכבות חבריו בעזה שפכה מצרים את מיטב דמה והוציאה את מרבית כספה. ומלבד זה, מניין לו כי פארוק קיבל שוחד? זוהי עילת שוא שיש לבטלה. פארוק היה נבל די גדול בזכות מע"שיו הוא בלי שהיה צורך לבדות נגדו האש"מות כה מגוחכות."

עיראק

התלמיד רוצה ללמוד

בין תלמידי מכללת הארו האנגלית מתחבט תלמיד אחד בשאלה הגדולה: האם יכול להמשיך את לימודיו או שמא יטוש את הלימודים לפני תום השנה הבאה. סיבת הדאגה

אינה, כנהוג אצל תלמידים רבים בכתיספר אחרים, כספית. להיפך: התלמיד המודאג הוא בן משפחה עשירה ביותר, חסר כל דאגת פרנסה וקיום. שמו: פייצל השני, מלך עיראק המבלה עתה את חופשתו בארה"ב.

במאי 1953 יגיע פייצל לגיל 18 ואז, לפי החוקה העיראקית, יוכתר מלך, יקבל לידיו את סמכויות המלוכה מדודו, העוצר עבדול איללה. אולם בין המלך פייצל ובין תעודת הגמר של מכללת הארו מפורדות עדיין ארבע שנות לימודים ואילו החוקה העיראקית אוסרת על המלך להמצא מחוץ לארצו לתקופה הע"לה על ארבעה חודשים רצופים.

הדרך היחידה שתאפשר לפייצל גם למלוך וגם להמשיך את לימודיו (דבר שהוא אינו אחריו במאד) היא להכניס שינוי בחוקה העיראקית. בסעיף ה"דן בהעדר המלך מארצו. בזה יש למלך אנשים המוכנים לעזור לו: דודו עבדול איללה, שהתרגל לסמכויות ה"מלכותיות, הנכבדים המדיניים שהתרגלו לנהל את העניינים עם העוצר.